

Informace ze zdravotnictví Olomouckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
30. 12. 2013

4

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v Olomouckém kraji v roce 2012

*Activity of the branch of diabetology, care for diabetics
in the Olomoucky Region in 2012*

Souhrn

Tato informace podává přehled o počtu diabetologických ordinací a jejich personálním zabezpečení, dále o počtech ošetření-vyšetření a počtech léčených pacientů. Počet registrovaných diabetiků každoročně vzrůstá, v roce 2012 se s diabetem léčilo 56 190 pacientů. Klesá počet osob léčených pouze dietou (5 834 v roce 2012), zatímco stoupá počet pacientů léčených medikamentózně. Dále byl zaznamenán mírný nárůst počtu diabetiků s chronickými diabetickými komplikacemi. Ty mělo v roce 2012 celkem 29,7 % léčených osob.

Summary

This information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of treatments-examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, the number of patients treated for diabetes in 2012 was 56 190 patients. The number of patients treated only with diet decreases (5 834 patients in 2012) whereas using drugs grow up. Far it was registered the slight increase of patients with chronic diabetic's complications. It was totally 29.7% in the group of treated patients.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2012. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 35 diabetologických ordinací a z 316 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 204, tj. 65 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření. Praktičtí lékaři, ale vedou počty léčených osob s diabetem a druh jejich léčby.

Činnost odborných diabetologických ordinací zajišťovalo celkem 23,47 lékařů a 23,61 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (průměrný roční přepočtený počet), včetně smluvních pracovníků.

Na 1 lékaře (v PP k 31. 12. 2012) v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 2 394 léčených pacientů (ČR 2 331). V průběhu roku 2012 poskytly ordinace 144 469 ošetření, což představovalo v kraji 2,6 a v ČR shodně 2,6 ošetření na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, neboli úplavice cukrová (dg E10–E14), je závažné onemocnění způsobující poruchu látkové přeměny. Je to onemocnění zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou je možné tlumit jeho projevy a následky. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita a do značné míry i genetické předpoklady. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 6 % vyšší, v kraji činil v roce 2012 poměr 52,8 % žen a 47,2 % mužů (ČR 52,6 % žen a 47,4 % mužů).

Na diabetologických pracovištích a v ordinacích praktického lékaře pro dospělé bylo v kraji evidováno 56 190 léčených diabetiků, což představovalo 6,7 % celkového počtu léčených diabetiků v ČR. Ve srovnání s rokem 2011 došlo k nárůstu jejich počtu v kraji o 1,4 %. Na onemocnění DM I. typu se léčilo 12 dětí (0–14 let) a u dorostu (15–19 let) bylo evidováno 11 pacientů. Většina diabetiků je v péči odborných diabetologických ordinací. Menší část nemocných, která má lehčí formu diabetu, se léčí u praktických lékařů pro dospělé (21,5 %).

V roce 2012 činil počet léčených diabetiků 8,8 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 8,0 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Olomouc 998 případů, průměr za kraj činil 881 případů (ČR 800).

Pacienti s DM jsou nejčastěji léčeni perorálními antidiabetiky (PAD), která jsou užívána 65,9 % léčených diabetiků, dále inkretinovými mimetiky 1,2 % a inzulínem 24,2 %, včetně kombinace těchto léčiv. Lehčí formy diabetu mohou být léčeny dietou, ale počet diabetiků léčených pouze dietou každoročně mírně klesá. Diabetici léčení pouze dietou v roce 2012 zaujímali 8,7 % z úhrnu léčených osob a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich počet o 52 %.

Diabetes mellitus je chronické onemocnění, které bývá provázeno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 16 672 osob, tj. 30 % z počtu léčených diabetiků (ČR 29 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla v roce 2012 diabetická retinopatie (poškození oční sítnice), diagnostikovaná celkem u 7 234 osob, což činilo 12,9 % (ČR 12,0 %) z úhrnu léčených, z toho 1,9 % bylo postiženo slepotou (ČR 2,2 %), absolutně 139 osob v kraji. Počet postižených diabetickou nefropatií (poškození ledvin) tvořil 12,3 % z úhrnu léčených (ČR 11,5 %), absolutně 6 921 osob, z toho 26,3 % s renální insuficiencí. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 2 517 pacientů, činil 4,5 % z úhrnu (ČR 5,1 %). K amputaci bylo nutno přistoupit u 19,9 % (ČR 24,1 %) pacientů s touto komplikací, absolutně u 500 osob, z toho 233 amputací (9,3 %) bylo provedeno nad kotníkem.

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2012 se v kraji léčilo 88 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 69 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracoval: Bc. Jiří Kozlík
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 597 373 269
e-mail: kozlik@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Jeseník	3	2,10	1,60	9 352	4 453
Olomouc	15	11,89	10,62	66 915	5 628
Prostějov	4	2,35	2,40	13 307	5 663
Přerov	8	4,23	5,89	29 320	6 931
Šumperk	5	2,90	3,10	25 575	8 819
Olomoucký kraj	35	23,47	23,61	144 469	6 155
Česká republika	487	360,83	396,51	2 204 822	6 110

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Jeseník	3 416	847,43	4,51	93,82	1,67
Olomouc	23 165	998,30	7,60	91,15	1,26
Prostějov	8 110	741,09	7,18	89,90	2,92
Přerov	10 892	820,38	4,28	93,94	1,78
Šumperk	10 607	860,39	2,39	95,92	1,69
Olomoucký kraj	56 190	880,95	5,72	92,57	1,70
Česká republika	841 227	800,46	6,72	91,84	1,44

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2012

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Jeseník	3 416	44,32	55,68	11,45	286	49,30	50,70
Olomouc	23 165	46,98	53,02	6,10	1 410	47,45	52,55
Prostějov	8 110	48,35	51,65	57,09	798	56,27	43,73
Přerov	10 892	47,51	52,49	16,27	850	51,06	48,94
Šumperk	10 607	47,32	52,68	36,66	1 025	49,37	50,63
Olomoucký kraj	56 190	47,18	52,82	21,53	4 369	50,33	49,67
Česká republika	841 227	47,41	52,59	19,73	72 063	47,92	52,08

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							
	nefropatie		retinopatie			noha		
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací	
				proliferativní	slepota		pod kotníkem	nad kotníkem
Jeseník	232	46	299	96	8	112	27	23
Olomouc	3 679	816	3 239	818	64	697	83	93
Prostějov	1 011	270	1 042	330	31	494	32	34
Přerov	1 336	422	1 318	260	17	413	77	52
Šumperk	663	267	1 336	374	19	801	48	31
Olomoucký kraj	6 921	1 821	7 234	1 878	139	2 517	267	233
Česká republika	97 133	35 279	100 662	25 533	2 230	43 248	6 390	4 035

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Inkretinovými mimetiky		Inzulínem	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Jeseník	335	83,36	4 157	1 034,36	76	18,91	964	239,87
Olomouc	1 636	70,44	14 819	638,02	349	15,03	8 624	371,30
Prostějov	1 082	98,95	6 648	607,98	78	7,13	1 583	144,77
Přerov	978	73,72	9 450	712,34	238	17,94	3 160	238,20
Šumperk	1 803	146,41	9 224	749,04	41	3,33	1 960	159,16
Olomoucký kraj	5 834	91,50	44 298	694,75	782	12,26	16 291	255,50
Česká republika	119 538	113,67	708 085	673,33	11 636	11,06	209 102	198,84

Léčba diabetu podle typu onemocnění *)

Druh léčby	Počet léčeb podle typu diabetu					
	I. typ DM (E10)			II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)	porucha glukosové tolerance (R73.0)
	0–14 let	15–19 let	20 let a více			
Jen dietou	x	x	x	5 700	134	3 432
PAD	-	-	363	43 547	388	x
deriváty sulfonylmočoviny	-	-	184	12 018	114	x
metforminem	-	-	170	27 149	206	104
glinidy	-	-	2	743	26	x
glitazony	-	-	7	902	24	x
akarbózou	-	-	-	79	-	x
inhibitory DPP-IV	-	-	-	2 656	18	x
Inkretinovými mimetiky	-	-	-	770	12	x
Inzulínem	12	11	3 156	12 667	445	x
konvenčně	-	-	99	2 750	80	x
intenzifikovaně	12	10	2 629	9 848	364	x
inzulínovou pumpou	-	1	428	69	1	x

*) Jeden pacient může být léčen více léčbami současně. Je uvedena každá naordinovaná léčba, která byla předepsána k pravidelnému užívání alespoň na dobu 1 měsíce.

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2012

Ukazatel	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	19,76	19,27	20,86	21,02	20,90	23,81	23,32
ZPBD	22,72	20,36	20,37	22,76	21,38	23,78	23,78
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)							
absolutně	128 456	134 062	140 223	134 504	132 600	143 132	144 469
na 1 000 obyvatel	202,3	208,9	218,4	209,5	206,6	224,1	226,6
na 1 úvazek lékaře diabetologa	6 500,8	6 957,0	6 722,1	6 398,9	6 344,5	6 011,4	6 195,1
Počet léčených pacientů k 31.12.							
absolutně	43 985	49 259	51 754	52 253	52 960	55 388	56 190
na 1 000 obyvatel	69,3	76,8	80,6	81,4	82,5	86,7	88,1
Druh léčby							
jen dietou	12 186	12 832	12 858	10 546	8 967	7 038	5 834
PAD	18 771	22 062	24 340	25 702	26 992	41 764	44 298
inkretinovými mimetiky	708	782
inzulínem	10 207	10 871	10 611	11 464	11 351	15 973	16 291
inzulínem + PAD	2 821	3 494	3 945	4 541	5 650	.	.
Počet nově zjištěných onemocnění	4 220	3 094	3 122	4 300	4 158	5 317	4 369
Chronické komplikace diabetu							
diabetická nefropatie	4 173	5 097	5 438	6 525	5 799	6 381	6 921
z toho: s renální insuficiencí	761	956	1 117	1 297	1 576	1 665	1 821
diabetická retinopatie	6 655	6 619	6 376	6 741	7 131	7 282	7 234
z toho: proliferativní	1 128	1 453	1 385	1 518	1 667	1 782	1 878
slepota	91	103	102	117	120	137	139
diabetická noha	1 604	1 985	2 087	2 348	2 542	2 598	2 517
z toho: s amputací	251	263	283	335	367	452	500
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	28,3	27,8	26,9	29,9	29,2	29,4	29,7

Symbol "." - údaj nebyl sledován

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2012

